

«St. Olav utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Oppsigelser må være eksp. i hende seinest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 99347. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 I, er åpen hver dag kl. 10—3. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Jomfru Maria og Kristi guddom. — Til barn og foreldre. — Kjenn din religion. — Det apostoliske prefektur Mellom-Norge. — Hellige menn. — Pastor Maeschs 50 års jubileum. — Takk!

## Jomfru Maria og Kristi guddom.

Preken holdt i St. Dominikus kirken på Marias Opptagelsesfest  
av pater FINN THORN, O. P.

Vi feirer i dag en av kirkeårets største høytider: Jomfru Marias Opptagelsesfest.

Jeg vet godt hvor underlig dette må lyde for ikke-katolske kristne: Marias Opptagelsesfest, en av kirkeårets største høytider.

Jeg har ikke tenkt å benytte denne festdagen til polemikk for å søke å overbevise annerledes-troende om at de tar feil når de ikke viser Jomfru Maria den samme ære som vi gjør.

Forholdet til våre ikke-katolske brødre er ikke først og fremst et polemisk spørsmål om rett eller ikke rett. En slik diskusjon om hvem som har rett og hvem som har feil har no pågått i 400 år uten at man er kommet til enighet.

Forholdet mellom katolikker og ikke-katolikker er først og fremst et spørsmål om hvem som har den største kjærlighet, — den største kjærlighet til Kristus, og den største kjærlighet til sin neste. Hvis min tro er den mest rett-troende katolske tro, men hvis jeg mangler kjærlighet, da er jeg intet verd. Det er apostelen Paulus som sier det: «Om jeg kjente alle lønndommer og eide all kunnskap, og om jeg hadde tro så jeg kunde flytte fjell, men ikke hadde kjærlighet, da var jeg ingen ting.»

Alene det som er besjelet av kjærlighet er levedyktig. Hvis der i 400 år etter at den katolske Kirke ble fordrevet fra landet er vedblitt å leve kristne mennesker i Norge, så kan det bare forklares ved at de har vært besjelet av kjærlighet til Kristus. Den katolske Kirke gleder seg over dette. Dens eneste mål er at Kristus skal bli elsket. Når den katolske Kirke igjen i 100 år har virket i Norge så er det for å hjelpe til å bevare og å øke kjærligheten til Kristus i sjelene.

Men selv om troen uten kjærlighet er død, så kan ikke derfor kjærligheten unnvære troen. Tvert om, kjærligheten får sin næring fra troen. Hvis min tro

er svak og vaklende, så svekkes også kjærligheten. Hvordan skulde jeg kunne elske Kristus høyere enn alt annet, høyere enn far og mor, høyere enn mann og hustru og barn, ja høyere enn mitt eget liv, hvis jeg ikke fullt og fast trodde at han var Guds Sønn, og derfor har krav på min fulle og uforbeholdne kjærlighet og hengivelse?

Her er det den katolske Kirke i Norge har sin store oppgave og misjon. Troen er ofte svak og vaklende i de protestantiske kirkesamfunn og sekter. Man diskuterer Kristi guddom, i stedet for tilbedende å falle ned for ham og si: «Min Herre og min Gud.» Ved uavkortet og uten noe kompromis å forkynne den sanne tro på vår guddommelige Frelser, «Gud av Gud, lys av lys, sann Gud av den sanne Gud», bidrar den katolske Kirke til å bevare og styrke kjærligheten til Kristus i sjelene. Dens mål er ved sin forkynnelse å arbeide for at sannheten skal bli kjent og elsket, så at alle kristne «ved å øve sannheten i kjærlighet i alle måter skal vokse i ham som er hodet, Kristus, — til vi alle når til enhet i troen og til erkjennelse av Guds Sønn». (Ef. 4.) Det er dette som er den katolske Kirkes oppgave og misjon. (Som Jacques Maritain sier et sted: «Le voeu de l'Eglise n'est pas de conquérir des partisans comme si le catholicisme était une entreprise humaine, mais de servir partout la divine Verité dans les âmes et dans l'univers.» D. er: Kirkens ønske er ikke å vinne tilhengere som om katolisismen var et menneskelig foretagende, men ene å tjene den guddommelige sannhet i sjelene og i universet.

Og nettopp i dag på Marias opptagelsesfest har Kirken et ord å si som angår troen på Kristi guddom.

I den katolske tro inntar Jomfru Maria en stor og sentral plass. Vi ser det ikke minst av de Mariafester som feires i løpet av kirkeåret. Ikke mindre enn 11 større og mindre fester feires til hennes ære



i løpet av året. Av disse kan nevnes Marias lysmesse, den 2. februar, som våre forfedre kalte «Kyndelsmesse». Våre katolske forfedre kjente også en «Marimesse om våren», nemlig Marias budskapsdag, den 25. mars. Dessuten hadde de en «Marimesse første om høsten». Det er den vi feirer i dag. Det som de kalte «Marimesse andre om høsten», er Marias fødselsfest den 8. september.

Disse festene kjenner ikke lenger våre annerledes-troende landsmenn. For enkelte er de kanskje et vemodig minne, når de ser disse gamle navnene enno figurere i almanakken. For andre av våre landsmenn er minnene om disse Maria-festene og den Jomfru Maria-dyrkelse som de var uttrykk for en forargelse. Ikke minst forargelse vekker det kanskje at den katolske Kirke ved siden av høytiden til ære for Kristi himmelfart, også har en høytid til ære for Marias opptagelse i himlen. Derved synes den jo å sette Maria på like fot med Jesus, og derved berøve ham noe av den ære som alene tilkommer ham. Han synes å måtte dele sin enestående og sentrale plass med Maria.

Jeg akter som sagt ikke i dag å polemisere mot det protestantiske syn på Jomfru Maria. Jeg akter bare å fremkomme med noen enkle betraktninger om Maria for mine katolske trosfeller, for at de derved skal få en større kjærlighet til Kristus. Hvis Maria-vyrnaden slik øker vår kjærlighet til Kristus, da er mer utrettet for Kirkens sak i Norge enn ved fruktesløs polemikk. Det er bare hvis vi har en større kjærlighet til Jesus Kristus at vi kan vente noen framgang for Kirken i Norge. Mon det ikke er det som har vært mången en konvertitts sørgelige skjebne at han er kommet til oss fordi han er blitt overbevist ved et polemisk resonnement, men uten noen dypere kjærlighet til Kristus. Hvis han blir stående på det standpunkt, uten å utdype sin kjærlighet til Kristus, da kan det hende han faller fra når livet vender seg slik for ham at hans katolske tro stiller krav til hans offervilje og selvfornektelse. Da nytter den polemiske argumentasjon lite, hvis ikke kjærligheten er der og gir kraft til å miste sitt liv for Kristi skyld.

Selve katolisismens vesen er nemlig kjærlighet til Jesus Kristus. Det er grunnlaget for alt, det er målet for alt. Mangler det så kan man i det ytre være en så god og rett-troende katolikk man vil, det hele er likevel bare fraser og anstaltmakeri. Og der er dessverre å frykte for at der er noe av denslags iblant oss. Det er dessverre ikke så lite av smålig sladder blant våre katolske trosfeller; man kan støte på dømmesyke, og være vitne til så lite sann neste-kjærlighet, at man ofte ikke kan undres over at Kirken ikke gjør større framgang enn den gjør i Norge.

Imidlertid er det jo Guds vilje at vi med vårt liv skal vitne om sannheten av vår tro, vitne om at Kristus lever i oss slik at vårt egenkjærlige sinn litt etter litt omdannes og blir preget av hans sinnelag. Vår tro må vise seg i en kjærlighet som er tålmodig og velvellig, en kjærlighet som ikke kjenner avind, som ikke handler tankeløst, som ikke er oppblåst,

en kjærlighet som ikke er ærgjerrig, som ikke søker sitt eget, en kjærlighet som ikke vredes, som ikke tenker ondt, som ikke gleder seg over urett, men gleder seg over sannhet. Kort og godt: en kjærlighet som bærer alt, tror alt, håper alt, tåler alt. — Det er apostelen Paulus som gir denne beskrivelse av Jesu sinnelag.

Selve katolisismens vesen er altså kjærlighet, kjærlighet til Jesus Kristus. Det er han som er grunnlaget for alt, målet for alt. Apostelen Paulus sier om ham: «Han er den usynlige Guds bilde, den førstefødte av all skapning. For ved ham er alt skapt i himlen og på jorden, det synlige og det usynlige, det være troner og herredømmer eller fyrstedømmer eller makter; alt er skapt ved ham og for ham. Og han selv er før alle, og alle ting holdes oppe i ham, — — i ham bor hele guddomsfylden legemlig.» (Kol. 1 og 2.) Et annet sted sier apostelen om vår guddommelige Frelser: «Gud vakte ham opp fra de døde og satte ham ved sin høyre hånd i himmelen — — over hvert navn som nevnes, ikke bare i denne verden, men også i den som kommer. Og han har lagt alt under hans føtter og gjort ham til hode for hele Kirken, som er hans legeme og hans fylde som oppfyller alt i alle.» (Ef. 1.)

Dette er Jesu Kristi plass i Kirken: over alle ting, over alle navn. Som det står et annet sted i den Hellige Skrift: «I Jesu navn skal alle kne bøye seg, deres som er i himmelen, på jorden og under jorden, og hver tunge skal sanne at Herren Jesus Kristus er i herligheten hos Gud Fader.» (Filip. 2.)

Den som dypest av alle mennesker har bøyd sine kne for Jesus Kristus, og som med den mest levende tro har sannet at Jesus Kristus er Herren i herligheten hos Gud Fader, det er Jomfru Maria. Hun er den første som har tilbedt ham her på jorden da han lå som et lite barn, h e n n e s barn, i en krybbe. Hun er den siste som har trodd på ham da han utåndet på korset, ene og forlatt av sine venner og disipler. Da stod Maria der, oppreist under korset, og trodde på sin guddommelige Sønn.

Ved siden av sin guddommelige Sønn, han som er opphavet til alt og over alt, er Maria, som enhver annen skapning, intet. Men blant dem som elsker Kristus er hun den første, den mest fullkomne, den som er full av nåde. Blant dem som tror på Kristus er hun selve de troendes mor. Fordi Kirken er Kristi legeme, er Maria, Kristi legemes mor, Kirkens mor. Det er den enestående og sentrale plass jomfru Maria har i Kristi Kirke: hun er Kirkens mor, M a t e r e c c l e s i æ. Og hun er det fordi hun er Jesu mor. All hennes verdighet skriver seg fra det. Nettopp fordi hun er mor til ham hvis navn er o v e r a l l e navn, nettopp derfor må Maria ha et navn f r a m f o r a l l e navn. Fordi Sønnens verdighet er så stor, er også morens verdighet så stor. Nettopp fordi vi tror at Kristus er Guds Sønn, nettopp derfor ærer vi Maria så høyt. Marias verdighet som mor er direkte avhengig av Jesu verdighet som Guds Sønn. Desto høyere vi setter Kristus, desto høyere må vi sette henne som ble utvalgt til å være hans mor. Det er derfor Jesu guddom som gjør Maria til den



# TIL BARN OG FORELDRE

Skolen begynner igjen etter den deilige sommerferie, som barna våre har nyttet til å styrke sin kropp og samle de fornødne krefter til å ta fatt på den undervisning, de trenger for å kunne fylle sin plass i samfunnet. Derfor vil jeg gjerne rette noen ord både til foreldrene og barna om den viktigste av all undervisning: **RELIGIONSUNDERVISNINGEN**

Det er ikke nok at barna får mange kunnskaper i de verdslige fag. Også religionsundervisningen må utdypes og gå hånd i hånd med den øvrige undervisning. Det er et ledd i skoleplanen og er nødvendig for selve utdannelsen for livet.

Først og fremst er det en selvfølge at alle katolske barn må gå på katolsk skole så sant de ikke bor altfor langt borte fra den. Bare der kommer de helt under katolsk innflytelse og får innpodet den katolske ånd. Men selv om det kan gis tilfelle hvor det er helt umulig for barna å gå på katolsk skole, er dette ingen unnskyldning for å unndra seg den katolske religionsundervisning. Barn og ungdom må absolutt noen ganger om uken få religionsundervisning hos menighetens prest, og jeg ber inntrengende foreldrene å sørge for oppfyllelsen av denne overmåte alvorlige plikt.

De barn som fortsetter på den høgre skole må også fortsette sin katolske religionsundervisning. Jo flere kunnskaper de får i de verdslige fag, dess dypere må de også trenge inn i den katolske tros- og morallære. Det er derfor en streng plikt å våke over at barna regelmessig går til presten, og barna har den plikt å lyde og selv med glede og iver nytte de timene, deres prest og religionslærer har fastsatt for dem.

For et barn som slutter folkeskolen, men ikke akter å fortsette på en høgre skole, er det selvfølgelig også i høyeste grad ønskelig, at de en tid framover fortsetter religionsundervisningen. De bør derfor henvende seg til soknepresten og avtale med ham om videre undervisning.

Det gjelder barnas framtid, Kirkens framtid, men framforalt barnas evige vel. En dag vil de takke foreldrene og prestene for, at disse har vært ubønnhørlige, når det gjaldt oppfyllelsen av denne plikt. Husk Herrens ord: «Hva gagner det mennesket, om han vinner den hele verden, men tar skade på sin sjel.» Og Gud velsigne all dem som etterkommer Hans ord: «La de små komme til Meg, for himmelriket hører dem til.»

Dette skriv skal leses opp fra prekestolen første søndagen etter mottagelsen.

+ JACOB MANGERS

Apostolisk Vikar, biskop av Selja.

hun er. Og den ære vi viser henne tar ikke bort noe av hans guddomsære. Tvert om. Dess mer vi ærer henne, dess mer viser vi at vi forstår hvilken uendelig ære som tilkommer hennes guddommelige Sønn. Vi priser henne som mor fordi hennes sønn har vært Guds Sønn.

Men når det er slik, hvorfor blir da Jomfru Marias verdighet så lite framhevet i det Nye Testamente? I evangeliene tales der lite om henne. I Apostlenes Gjæringer og i brevene blir hun så vidt nevnt.

Dette har igjen noe med Kristi guddom å gjøre.

Det er Kristus som er sendt til verden for å frelse menneskene. Ikke Jomfru Maria. Det er Gud-mennesket Jesus Kristus som menneskene skulde tro på for å bli frelst. Det er han som er den lovede Messias. Derfor måtte Jomfru Marias liv være skjult og tilbaketrukket. Det var Kristi guddom og herlighet som skulde åpenbares, ikke hennes. «Og vi har sett hans herlighet, en herlighet som den enbårne har fra Faderen, full av nåde og sannhet», leser vi i Johannes-evangeliet. Denne guddommelige

herlighet åpenbarte Kristus ved sin lære, sine mirakler, sin oppstandelse. Noen sådan åpenbaring av Marias herlighet var helt unødvendig. Det er ikke hun som er «den usynlige Guds bilde, den første-fødte av all skapning, den ved hvem og for hvem alt er skapt», som vi har hørt apostelen Paulus si om Kristus Jesus. Og når apostlene gikk ut i verden for å forkynne evangeliet så var det Kristus, den kors-festede og oppstandne, de forkynnte. Det var ikke Jomfru Maria de var sendt for å forkynne. Derfor er der så lite tale om henne i Apostelgjærningene og brevene. Men når Kristi guddom først var tilstrekkelig åpenbaret, og troen på ham tilstrekkelig grunnfestet i hjertene, da ble man også mer og mer oppmerksom på henne som var blitt utvalgt til å være Guds Sønn, den korsfestedes og oppstandnes mor. Jomfru Marias verdighet ligger helt og holdent i dette at hun er Jesu Kristi Guds Sønnens mor. Og derfor måtte de kristne først bli oppmerksom på Kristus og tro på ham, før de kunde bli oppmerksom på moren og ære henne for hennes verdighet



# Kjenn din religion.

Av A. J. LUTZ. O. P.

## II. Hvor finner vi den guddommelige åpenbaring?

Kristendommen grunner seg på en Guds åpenbaring. 1. Joh. 1, 1—3. «Det som var fra opphavet, det som vi har hørt, det som vi har sett med våre øyne, det som vi har skuet og våre hender har tatt på av livets ord: og livet er åpenbaret, og vi har sett det og vitner om det og forkynner dere det evige liv som var hos Faderen, og som ble åpenbaret for oss.»

Men ikke alle har sett og hørt Jesus Kristus. Ikke alle har som Johannes hvilt ved hans bryst. Vi vet nok alle at Gud alene kjenner Gud og at den En-

som Kristi mor. Sønnen kaster glans over moren. Men først måtte glansen fra Verdens Lys åpenbares. Når vi derfor no ærer moren, så er det fordi hun hadde en så stor sønn. Den ære vi viser henne faller tilbake på Sønnen. Slik er Maria-vyrnaden ikke en fordunkling, men en åpenbaring og en forherligelse av Kristi guddom.

Slik er det også med festen i dag. Den stiller ikke Jomfru Maria på like fot med Jesus. Marias opptagelse i himlen er ikke en fordunkling av Kristi himmelfart. Tvert om. Kristus er ved sin guddoms-makt selv faret opp til himlen. Maria derimot er blitt opptatt i himlen. Når denne ære ble henne til del så er det igjen på grunn av hennes verdighet som Kristi mor. Det var ikke tilbørlig at det legeme som hadde dannet Kristi legeme, etter sin død skulde råtne i graven. Derfor oppvakte Gud henne fra de døde, og tok henne opp i himlen; slik som han én gang på den ytterste dag skal oppvekke alle døde, og la de utvalgte gå inn til den evige salighet. Maria er den første og største blant de utvalgte. Derfor har hun som den første også med sitt legeme fått del i herligheten i himlen.

Der i himlen går hun i forbønn for oss. Som hun her på jorden våket over sin Sønn, våker hun no over Kirken, som er Kristi mystiske legeme. Hun er no Kirkens mor, Mater ecclesiae. Som sådan er hun også all nådes formidlerinne. Derfor kan vi alle ta vårt tilflukt til hennes forbønn for at hun skal oppnå for oss den nåde å elske Jesus Kristus vår guddommelige Frelser. Det er det vi vil når vi ber om Marias forbønn. Vi ber om at hun må oppnå for oss «at Kristus må bo ved troen i våre hjerter, så vi rotfestet og grunnfestet i kjærlighet må kunne fatte bredden og lengden, høyden og dybden og kjenne Kristi kjærlighet som går over all kunnskap, så vi kan bli fylt til Guds fulle mål». (Ef. 3.)

Finn Thorn. O. P.

bårne i Faderens skjød alene kunngjør ham for oss. Men hvor finner vi ham slik at vi kan lytte til hans ord? Kristus har forlatt vår jord og er faret opp til himmelen og vi får ikke se ham igjen før han kommer for å dømme verden. Det er sant.

Men før han drog bort, sa han til sine disipler: «Se jeg er med dere alle dager inntil verdens ende.» (Matt. 28, 20.) På en usynlig måte lever Jesus videre på jorden i sin Kirke. Kirken er Kristi legeme. Det vil si et samfunn av mennesker som er forenet med Kristus ved et liv hvis kilde og opphav han selv er, et liv som Guds barn i fellesskap med Guds evige Sønn. «Jeg er vintreet, de er greinene, den som blir i meg og jeg i ham, han bærer meget frukt.» (Joh. 15, 5.) Som menneske er vi av Adams ætt, som kristne er vi av Guds ætt, «født av Gud». Dette livssamfunn med Kristus Guds Sønn, det er Kirken. I Kirken møter vi altså Kristus med hele hans livs fylde som Guds Sønn og som Frelser og derfor også med hans autoritet som lærer og hyrde. «De kaller meg Mester og Herre, og de sier det med rette; for jeg er det.» (Joh. 13, 13.)

Denne gjerning som Mester fortsetter Jesus gjen-nom alle tider gjennom et synlig organ som heter den apostoliske læremyndighet eller det kirkelige læreembete. Blant den skare av disipler som fulgte ham, valgte Jesus tolv menn, apostlene, med Petrus som den første og sa til dem: «Gå bort og lær alle folk.»

Allerede før hadde han sagt: «Den som hører dere, hører meg, den som forakter dere, forakter meg; den som forakter meg, forakter ham som har sendt meg» (Luk. 10, 16) og: «Likesom Faderen har sendt meg, således sender jeg dere» (Joh. 20, 21).

Fra den tid av til våre dager og inntil tidenes ende, så lenge det finnes mennesker på jorden, finnes det også et apostolat på vegne av Jesus Kristus. Apostlenes arvtagere er mennesker som av Jesus Kristus mottar den Hellige Ånd og fullmakt til å tale i Jesu navn og lære menneskene den guddommelige sannhet. Det er mennesker som lærer, men det er Jesus som er sannheten og som gjør deres ord til sanne uttrykk for den guddommelige åpenbaring.

Men også på andre måter forkynnes den åpenbarte sannhet i Kirken. Hele Kirkens liv kunngjør denne sannhet. Nettopp fordi Kirkens livskilde er Kristus, er alle våre handlinger som kristne en virkning og en åpenbaring av Kristi eget liv. Like-som alle menneskelige handlinger og livsfunksjoner røper sjelens usynlige livskraft, således er hele Kirkens liv en åpenbaring av Kristus.

Den kristne tro overføres altså fra slekt til slekt



også ved selve Kirkens eksistens og gjerning: ved Kirkens liturgiske bønn og sakramentale handlinger; ved Kirkens lovgivning og disiplin; ved kirkefadrenes vitnesbyrd. Alt dette er tradisjon. Men også alt det vi gjør som enkelte kristne som lever i samfunn med Kirken, hører inn under tradisjonen. Våre andaktsøvelser, våre samtaler med andre for å forklare vår tro, foreldrenes gjerning for å oppdra sine barn som kristne, alt det vi kaller katolsk aksjon, alle gjerninger som er besjelet av kristen nestekjærlighet, det vitnesbyrd vi gir ved et godt eksempel, alt dette er tradisjon, det vil si overlevering. Vi gir videre hva vi selv har fått. Grunnbetingelsen for at denne overlevering virkelig er kristen tradisjon er at den skjer i samklang med Kirken ved en lydlig og tillitsfull underkastelse under den autoritet Kristus utøver gjennom den kirkelige læremyndighet.

Den er ufeilbar i alt det som vedrører den guddommelige åpenbaring. Når læremyndigheten, det vil si paven i sin egenskap av Kristi stedfortreder og biskopene samlet til et alminnelig kirkemøte uttaler en læresetning, så uttaler de ikke sin egen mening, men Jesu mening og de uttaler den ikke bare som teologer hvis lærdom alene er en garanti for sannheten, men som redskaper i Jesu tjeneste, hjulpet av Jesu egen Ånd, «Den Hellige Ånd og vi har besluttet», lød den formel med hvilken den første pave innledet en offisiell avgjørelse. (Ap. gj. 15, 28.)

Læremyndighetens ufeilbare karakter er den enkleste og rimeligste sak i verden, dersom man i det hele tatt tror på en åpenbaring fra Gud. Åpenbaringen er guddommelig sannhet, vår sjels dyrebare lys, men uendelig høyere enn vår naturlige fatteevne. Hvem forvisser oss om at vi eier den uforfalsket, at de som lærer oss den eller vi selv ikke grumser den himmelske sannhets rene flod med menneskelige påfunn? Se engang hva der blir av de store filosofers tankesystemer. Tyve, tredve år etter sin død er de revet i filler — opptrer der under deres navn lærdommer som de ikke vilde ha vedkjent seg; selv deres mest trofaste disipler er ofte i tvil om mesterens mening. Og dog dreier det seg bare om en menneskelig sannhet, det vil si en sannhet som ligger på samme plan som vårt eget tankeliv. Hva vilde det skje med Evangeliet og dets hellige mysterier og dets overjordiske visdom, dersom de ble overlatt til menneskene uten noen makt som verner om deres renhet? Etter en halv generasjon vilde det ikke være annet igjen av Jesu åpenbaring enn et vrengebilde.

Hvem er den makt som verner om åpenbaringens renhet? Gud alene. Det finnes bare en intelligens som er jevnbyrdig med den guddommelige sannhet, Gud selv. Vil Gud at vi skal eie hans ord uforfalsket, så må han selv sørge for det. Han kunde gjøre det på den måte at alle kristne fikk av ham et personlig overnaturlig klarsyn, som satte dem i stand til å skjelne mellom den åpenbarte sannhet og menneske-

lige meninger. Gud kunde gjøre det, men det er et faktum at han ikke valgte denne veg.

Og det var heller ikke nødvendig. For Jesus har på en annen måte sørget for at vi får en absolutt trygghet angående åpenbaringens sanne mening. Han valgte den veg å gjøre sin egen ufeilbare forkynnelse til en varig institusjon; han gav oss en læremyndighet som taler på hans vegne og med hans egen ufeilbare autoritet. Han bygde sin Kirke på en urokkelig klippe (Matt. 16). Han ba for Petrus — og Petrus lever alltid i sine etterfølgere — «forat din tro ikke skal svikte; og når du engang omvender deg, da styrk dine brødre» (Luk. 22, 32). Denne institusjon gir oss en likeså stor sikkerhet som den personlige ufeilbarhet vilde ha gitt oss, og på samme tid står den i en mer harmonisk overensstemmelse med kristendommens natur som et samfunn. Den er et organ i en organisme. Den er den livsfunksjon gjennom hvilken Kirken får en avgjort klar bevissthet om den åpenbarte sannhet, som Gud har nedlagt i den. Kirken eier den nok, denne sannhet fra Gud om Gud; Kirken, altså ikke bare hierarkiet, men hele Kirken, du og jeg og alle kristne eier den som vår eiendom og lever vårt religiøse liv ut fra den. Men vi er ofte nok uklare over de himmelske realiteter Evangeliet innebærer, likesom vi kan være uklare angående idéer og inntrykk som dog ble oppfattet i vår egen sjel; eller vi er i tvil med hensyn til den formulering, den åpenbarte sannhet skal få i vårt fattige språk, når det gjelder å forsvare den mot en vantro lidenskap. Derfor må der finnes et organ i den kirkelige organisme som utøver denne livsfunksjon å gi oss klarhet, å gjøre oss trygge mot våre egne illusjoner, å vise oss grensen mellom det guddommelige og det menneskelige i vårt sjelsliv.

Fordi det ufeilbare pavedømme er en organisk livsfunksjon som besjeles av den Hellige Ånd, utøver det sin misjon med en så beundringsverdig sikkerhet. Fra det evige Rom og i bevissthet om å sitte inne med Jesu egen autoritet, uten å ense overfladiske tidsstrømninger eller verdens hån, men blikket festet på Guds rike og på menneskehetens evige, dyrebare felleseiendom, Evangeliet, uttaler dette pavedømme sitt «anathema», sitt majestetiske Nei! mot vranglærene, mot umorale, mot den falske mystikk og mot den Kristusfiendtlige filosofis pretensiose fattigdom; og sitt majestetiske Ja! til åpenbaringens mysterier. De lydige hører således likesom fra Jesu munn sannheten i dens helhet. De opprørske er bornerte ånder — ikke bornertere enn vi, men de elsker sin bornerthet, murer seg inne i sitt jeg, forkaster den velsignede makt, som i Jesu navn hever oss over vårt jags trange grenser, og mottar således ikke mer av Jesu Evangelium enn deres egen ånd kan romme, og det er ikke meget. Den ufeilbare læremyndighet alene er jevnbyrdig med åpenbaringen, fordi den er Jesu egen myndighet — i menneskelige skikkelse.

A. J. Lutz.



# Fra Det apostoliske prefektur Mellom-Norge

## Olsok på Stiklestad.

Til Stiklestad, Til Stiklestad. Våre tanker går til det sted hvor Norges nasjonalhelgen fullbyrdet sitt verk, Kristningsverket i vårt land. På det sted hvor han fullbyrdet den kristne ånd i både stat og samfunn. På Stiklestad hvor han gav sitt liv for sin sak. Stiklestad, en hellig plett i Norges jord, Stiklestad med sine dyre dyre minner. Stiklestad, det sted hvor kirken i Norge fikk sin kroning. På Stiklestad hvor vi samles til Olsok for å minnes heltekongen og be om hans forbønn for folk og fedreland.

Den skjønneløse valfartssang «Til Stiklestad, Til Stiklestad» ble også i år sunget med kraft og varme. Trass i de store vanskeligheter har det likevel lyktes å få i stand valfarten til Stiklestad.

Pilgrimsferdene har i de siste år gått i all stillhet og enkelhet. Men de har vært holdt både i 1940, 41, 42 og også i år. Men det hele så til å begynne med svært håpløst ut. Vanskeligheter med reisen, reisetillatelse, grensesonepass og en del andre forhold gjorde sitt til at bare en liten del av St. Olavs-menigheten i Trondheim kunde delta. Men vi får håpe at så mange desto flere av Norges katolikker har vært med oss i ånden. Olsok ble selvfølgelig åpnet i Olavs gamle by, Trondheim. Vår lille St. Olavs kirke var for anledningen smykket på det skjønneste, særlig St. Olavs alteret, vakkert som det er i sin pompøse barokkstil mot en bakgrunn av solstråler. Roser, blomster og lys var det overalt i koret og den velkjente St. Olavs fane stod ved prekestolen. Høytiden tok til med åpningsandakten Olsokaften.

Sokneprest Deutsch's preken var en hyldest til han som vi minnes på Olsok, idet vi gler oss over det verk som han har gjort, og den forherligelse som han er opphøyet til. Velsignelse og ære over den mann som har brakt landet Vår Herre Jesu Kristi nådegaver! Han prises med rette av etterslektene i alle århundre som dag etter dag har fått nytte godt av korsets goder i alle livets forhold, i vanskelige dager som i gledelige tider inntil Herren selv kommer til hver enkelt. Liturgien kaller påske festdagens fest, fordi vi i påsken feirer Herrens forherligelse og vår forløsning ved hans oppstandelse. Men forut gikk en skjærtorsdag og langfredag. Hellig Olav hadde også sin langfredag. Den kostet ham livet. Det er nettopp det vi i dag minnes med stolthet fordi dette og andre trekk av hans liv åpenbarer hans store sjel, som han bevarte i alle nederlag, alle skuffelser og lidelser, tross alle sine fienders triumf og seire.

Om Kristus er det sagt, at han ikke hadde oppnådd noe da han døde, forlatt av sine disipler ved korset. Hellig Olav hadde en liknende skjebne som Kristus. Verdslig sett tapte han som Kristus alt, men han vant

også med Kristus alt, martyrkronen for seg selv og kristendommen for Norge.

Etter åpningsandakten drog så en del av deltakerne allerede kvelden forut til Stiklestad. Pr. godstog begav man seg på veg, men det gikk seint, toget stod mer enn det gikk. Vi kom først til Verdals stasjon kl. 9 fm. altså ca. et halvt døgn reise. Men deltakerne tok alt med godt humør, fordi enhver husket at det var valfart han var på.

\*

Så begav man seg opp til Stiklestad gjennom den skjønneløse Stiklestaddalen, men den sedvanlige prosjonen er i de siste år falt bort på grunn av forholdene. Etter en times tid var vi så framme ved vårt kjære Stiklestad kapell. Kapellet var blitt oppusset, vasket og pyntet, verdig til dagens høytid, av vaktmesteren Herr Gran, som også er dets byggmester. Pastor Hunen holdt så messe hvorunder samtlige gikk til den hellige kommunion. Deretter var det frokost, hvor alle hygget seg på haugen rundt omkring kapellet, og et herlig solskinnsvær satte humøret på toppen. Seinere på dagen kom de øvrige deltakere som hadde brukt det ordinære tog. No fulgte omvisning av Stiklestad kirke og dens kirkegård med de mange ærverdige minner, og utpå ettermiddagen samlet man seg så til andakt i kapellet. Pater Hunen holdt en særdeles vakker preken, om Hl. Olavs kristentro. Andakten ble sluttet med bønn for fedrelandet og unisont ble sunget «Gud signe vårt dyre fedreland».

Tiden nærmet seg no for avreisen igjen. Toget gikk allerede kl. 16.30 så det ble ikke lang tid å være på Stiklestad i år.

Kommen tilbake til Trondheim igjen med et sterkt forsinket tog, ble det holdt slutningsandakt i Olavs kirken med Te Deum.

Soknepresten som hadde vært forhindret fra å delta hilste fra prekestolen pilgrimmene velkommen tilbake — de hadde ved sin ferd æret Hellig Olav, Norges helte-konge og martyrkonge. Og han sluttet prekenen ved å minne oss om det ord Hellig Olav er et eksempel for: «Hva gagnar det mennesket om han vinner hele verden, men tar skade på sin sjel?»

\*

Søndag 1. aug. var så høytideligholdelsen av Olsok.

Også da ble det holdt messe i Stiklestad kapell, idet soknepresten hadde reist ditopp. Riktignok holdt han den alene, men messe var det jo dog. Høymessen i St. Elisabeth hospitalskapell fikk et særskilt høytidelig preg, idet Hans Høyærverdighet den apost. prefekt mgr. Witte forrettet selv og holdt følgende preken over ordene: «Ingen kan legge en annen grunnvoll enn den som er lagt og det er Kristus Jesus.» (1. Kor. 3, 11.)

«Når vi i dag samles til høytidelig gudstjeneste går våre tanker til Stiklestad, hvor Hellig Olav satte sitt



liv til for en hellig sak. Det var Kristi sak han hadde stridd og lidd for. Det var Kristus, han har vitnet om ved sitt liv, sitt virke og sin død. Med våre forfedre synger vi i dag igjen den gamle Olavsmesse som lød i Nidarosdomens høye hvelving i den katolske middelalder, da pilegrimer fra Norges byer og bygder var samlet der for å ære helgenkongens minne og for å anrope hans forbønn hos Gud: «La oss gle oss i Herren, idet vi feirer festdagen til ære for den hellige Olav, konge og martyr, over hans lidelse gler englene seg og lovpriser Guds sønn.» Slik har de sunget. Slik synger vi idag. «Alltid Guds kirke, signer ditt virke, og over Norge mens tidene går, lyser ditt navn som en soldrøm i vår.»

Det som især fester vår oppmerksomhet ved Hellig Olavs virke, er at han fastsatte kristenrett for hele landet. Dermed har han satt sitt folk på en ny utviklingsbane, på den kristelige utviklingsbane, som har Kristus til grunnvoll. Og det er en sikker grunnvoll, hvorpå praktisk kristenliv, folkets velferd og fred kan bygges opp og holde stand mot all oppløsning.

For å gjennomføre kristenretten måtte Norge samles til ett. Det var Olavs store tanke å gjøre Norge til ett Norge og til et kristelig Norge. Landets enhet skulde være etter Jesu Kristi ånd og mening. Men et folks enhet kan være av forskjellig art. Man kan ene et folk, idet man likesom sveiser det sammen til en blokk, som styres utenfra og ovenfra likesom en maskin. Den slags enhet er ikke den som Kristus vår Frelser og vår Gud har ment, da han innstiftet sin Kirke på jorden.

En annen slags enhet kan tenkes å kunne komme i stand på den måte, at menneskene seg imellom blir enig om et mål og om midlene til å oppnå det. Det er avtalens, konsesjonens og kompromissets enhet. En slik enhet er mulig og svarer også til menneskets verdighet som frie selvstendige vesener når det dreier seg om jordiske forretninger og samfunnsinteresser. Men med hensyn til Kristi lære, med hensyn til den himmelske, den åpenbarte sannhet kan en slik enhet ikke tenkes. For vi antar den åpenbarte sannhet ikke fordi menneskene er blitt enige om at det må være sant, men vi tror på Kristi lære, fordi dens sannhet er en realitet, en absolutt virkelighet.

Den enhet som Kristus har villet at de forløste skulde danne er av en ganske egen art. Det er en levende og organisk enhet, likesom et levende legeme er ett. Et legemes lemmer og organer er forbundet til ett hele, som næres og styres fra en livskilde som er inne i selve legemet. Kristus er vinstokken, de forløste er greinene. Kirken er Kristi legeme.

Vel har Kristus gitt Kirken en organisasjon, men den er ikke den dypeste grunn til dens enhet. Han selv er enhetens dypeste årsak. Med ham står alle forløste i åndelig forbindelse. Av Ham utgår nådelivet til alle. Av Ham stråler lys og alle erkjenner de evige sannheter i dette uforanderlige og evig klare lys. «Forat alle må være ett likesom Du Fader er i meg og jeg i deg, at også de må være ett i oss.» (Joh. 17, 21.) Denne enhet i Kristus er Olavs store tanke så sant han var en kristen, en katolikk som selv har erkjent Jesus Kristus som det Han er i virkeligheten.

Hellig Olavs tanke og strev ble ikke vurdert av hans

samtidige. Lendermenn og jarler vilde ikke oppgi sin stilling. De betraktet hans gjerning som et inngrep i sine rettigheter, og derfor kom det til den konflikt som endte med Hellig Olavs martyrdød. Hva måtte han ha følt, da han så sin sak tapt, da Tore Hund gikk løs på ham med spydet! Men med sin sterke tro på Kristus, som har overvunnet verden, tok han døden for Kristi skyld. Hans offer var ikke forgjeves. Fem år deretter ble Magnus den gode utropt til konge over hele Norges land. No var Hellig Olavs plan blitt en virkelighet. Norge var et enig rike, og et kristent rike. «Kong Magnus lot gjøre et skrin, og han lot pryde det med gull og sølv og kostbare steiner i det. Siden lot kong Magnus legge Kong Olavs hellige legeme i det skrinet. Da ble det lovfestet for hele landet å holde kong Olavs høytid hellig, og denne dagen ble straks holdt likeså hellig der som de største høytidene.» Kong Magnus sa da til Kalv Arneson: «Du skal fare med meg til Stiklestad. Og de red til Stiklestad, og kongen lot seg vise stedet hvor Olav den Hellige lå fallen.»

I ånden vil vi i dag stå på dette sted, og be Hellig Olav om å gå i forbønn for oss. Norge er splittet og må smake de onde frukter av denne splittelse. Det må være vårt brennende ønske og vårt strev at enheten i Kristus må gjenframstilles. I denne enhet i Kristus får vi den fred som verden ikke kan gi. Og når vi er ett i Kristus er det virkelig så som sagaen sier, at Hellig Olav er Norges drott til evig tid.

Amen.»

Også høymessen i St. Olavskirken var høytidelig. Pater Hunens preken var viet Hl. Olav som vårt eksempel som kristen, hvordan vi kunde etterlikne ham på så mange måter i vårt daglige liv, og hvordan vi til slutt selv kunde bli evig salige som Hl. Olav ble det. Årets Olsok på Stiklestad var riktignok ikke av store dimensjoner. Likeså stille den begynte, likeså stille sluttet den. Vi representerte bare en liten del av det katolske Norge på Stiklestad i år, mens tidens alvor medførte at det ble det beste med en helt enkel feiring av dagen. Seinere blir det vel anledning til å feire Olsok i de former som høver seg på Stiklestad, men Hellig Olav har nok sikkert hørt de bønner om forbønn for sitt folk og sitt land som ble oppsendt til ham på Stiklestad 29. juli 1943.

J. K.

Gottlieb W. Rieber-Mohn:

## «Hellige menn.»

Tanker omkring 2 av den middelalderske helgendiktningens hovedverker.

(Forts. fra nr. 31—32.)

Da «Passio Olavi» ble forfattet, hadde Olav i 1½ hundreår vært dyrket som helgen, og sett opp til av sine etterfølgere på tronen ikke bare som idealkongen, men som «Rex perpetuus Norvegiae», — lensherre for enhver seinere norsk konge. Enkelte historiske trekk i hans liv og personlighet hadde



smått om senn måttet tilpasse seg tidens idealiserende framstilling av martyrkongen, en tendens som med persontegningen i «Passio Olavi» går mot sitt høydepunkt. Så lenge Olavskultusen varer ved, dvs. like til Olavsskrinet i 1540 føres til København for å omsmeltes, fastholder kirke og folk urokkelig sitt forenklete syn på Olav. Stort sett blir denne oppfatning også uimotsagt og akseptert like lenge, — unntagelser er det når f. eks. «Fagerskinna»s anonyme kronikør omkring 1220 nøkternt forkaster en rekke eventyrlige sagn i sin skildring av Olav, — eller når en realistisk psykolog som Snorre Sturlason omtrent et tiår seinere lager en genial heltebiografi av helgenkongen uten det «Sacrificio dell'Intelletto» som en betingelsesløs godtaen av legendenes Olav vilde ha betydd.

Allerede på dette punkt, — i menneskeskildringen — har vi en vesentlig forskjell mellom «Fioretti» og «Passio Olavi». Begge verk åpner med tegningen av verkets hovedperson, men selv ikke den mest gjennomførte og bevisste litterære forenkling i retning av tidens helt enorm (helgenen), kan jevne ut helt den avgrunn det er mellom de 2 personligheter. I legenden framstilles Olavs karakter som fullstendig dominert av kristelige dyder, hans liv som et martyrium etc. I hvilken grad dette strider mot de faktiske forhold, er et spørsmål som leder direkte inn i et av vår nyere historieforskningens store stridspunkter, og kan ikke behandles i denne forbindelse. En bør være oppmerksom på at selv om Olav (med rette eller urette) i legenden tillegges en rekke av de kristelige dyder som karakteriserer helgenen, måtte hans liv og personlighet — også fra Kirkens synspunkt — anta en mer kraftig og blodig karakter enn en finner det i fortellingen om så vel den historiske som legendariske Frans av Assisi. Dette ligger selvfølgelig i sakens natur, — i de vidt forskjellige historiske forhold de er eksponenter for. Historisk sett er det vel nærmest umulig å trekke gode paralleller mellom vikingekongen som med sverdet i hånd tyner hedendommen og de unasjonale separatisttendenser i et ungt og primitivt bonde- og fiskesamfunn og fattigmunken som preker ydmykhet og mildhet i en økonomisk brytningstid med dens materialistiske moral og tegn på religiøs dekadens. Bare innenfor legendens nivellerende og forenklete ramme gis det grunnlag for en sammenlikning. Det er de legendariske, litterære skikkelser, — ikke de historiske personer som med noe utbytte kan stilles opp ved siden av hverandre. At den historiske Frans svarer til den legendariske Frans i større grad enn den historiske Olav gjør det til den legendariske, er i virkeligheten av underordnet betydning i denne forbindelse hvor en litterær og kulturhistorisk synsvinkel er å foretrekke framfor en strengt historisk.

Et tilknytningspunkt mellom «Fioretti»s Frans og legendens Olav har vi i forsøket på å gjøre helgenen lik forbildet: Kristus. Hos Frans er det et bevisst idealistisk mål, dette å likne Frelseren, — en søken etter etisk fullkommenhet i ydmyk erkjennelse av menneskets ufullkommenhet. Hos legendens Olav derimot, virker det mer som om hans livsløp skjebne-

bestemt kommer til å likne Frelserens. Edv. Bull<sup>1</sup> peker på at legenden til og med framstiller Olav som tornekronet og korsfestet. I «Passio Olavi» vil en lete forgjeves etter disse trekk, — framstilleren (erkebiskop Øystein tillegges som nevnt forfatterskapet til hele verket) og hans publikum er i altfor stor grad oppmerksomme på de historiske kjensgjerninger til at denslags forvanskninger vilde kunde vinne tiltro. Det er overhodet usannsynlig at dette og liknende trekk er ment å skulle oppfattes bokstavelig av et folk med en så utviklet sans for historisk tradisjon som det norske. Trolig dreier det seg i slike tilfeller ofte om bruk av middelalderens innviklede billedspråk til forklaring av f. eks. Olavs martyrlengsler.

(Forts.)

## Pastor Maeschs 50 års jubileum.

Sol og sommer over Hønefoss, og St. Theresias kirke smykket til dobbeltfest: Marias opptagelse i himmelen og pastor Maeschs prestejubileum. Det var en verdig ramme om minnedagen.

De gode St. Franciskussøstre hadde gjort alt for at dagen kunde bli feiret så verdig som mulig, men dessverre kunde ikke jubilaranten være til stede i kirken hvor hans høyærverdighet biskopen feiret prælatmessene og preket i tilknytning til festdagen På sitt sykeværelse, som søstrene smakfullt og festlig hadde smykket med sommerens herlige blomsterflor, tok pastor Maesch i mot alle hilser som fra nær og fjern strømmet inn hele dagen, blomster, telegram og brev fra venner og tidligere soknebarn, som med takk og hengivenhet minnes sin gamle sjelesørger.

Utpå dagen var jubilaranten så pass bra at han en liten stund kunde være oppe og feire dagen sammen med hans høyærverdighet, soknepresten, pater Bzdyl, pastor Hogenes fra Oslo og soknepresten i Fredrikstad, som var kommet med en hilsen fra pastor Maeschs gamle menighet og en gave til dagen: En stiftet hellig messe, som hvert år på jubilarantens vigselssdag vil bli lest for ham i St. Birgitta kirke. Det ble en riktig prestelig familiefest fylt av lys og glede på tross av jubilarantens sviktende helbred. Til alle som har gledet ham på hans hedersdag: Hans høyærverdighet og prestskapet, søstrene og de mange legfolk sender jubilaranten fra sykesengen sin hjertelige takk: Gud lønne alle for deres godhet.

Pilgrim.

TAKK!

Da pastor Maesch på grunn av sykdom er forhindret fra å takke alle som har vist ham oppmerksomhet på hans hedersdag, skal jeg på hans vegne takke alle på det hjerteligste.

P. BZDYL

<sup>1</sup> I «Det Norske Folks Liv og Historie».

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. Boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.